3. 6. 2009

ID: 56660

Finanční leasing

Podstatou právního vztahu z tzv. finančního leasingu je, že leasingový pronajímatel sice zůstává po celou dobu trvání leasingu vlastníkem předmětu leasingu, jeho práva a povinnosti však náležejí podle smlouvy leasingovému nájemci, s výjimkou práva věc zcizit nebo zatížit právem třetí osoby. Odpovědnost za předmět nájmu spočívá na straně nájemce, čímž se tak typově odlišuje od běžného nájmu (a nelze jej tudíž ustanoveními o nájemní smlouvě poměřovat).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 1200/2006, ze dne 21.4.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců a) M. M., b) D. M., a c) nezl. M. M., všech zastoupených advokátem, proti žalované G. M. A. a. s., zastoupené advokátem, o zaplacení 60.124,- Kč s příslušenstvím a o vzájemné žalobě na zaplacení 38.517,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 5 C 82/99, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. dubna 2006, č. j. 20 Co 641/2005-251, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. dubna 2006, č. j. 20 Co 641/2005-251, a rozsudek Okresního soudu v Náchodě ze dne 7. října 2005, č. j. 5 C 82/99-231, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Náchodě k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobci po žalované požadují, aby zaplatila žalobkyni M. M. částku 40.083,- Kč s příslušenstvím a žalobcům D. M. a nezl. M. M. každému částku 10.020,50 Kč s příslušenstvím. Uvádějí, že jejich právní předchůdce V. M., který dne 16. 6. 2002 zemřel, uzavřel s žalovanou leasingovou smlouvu o pronájmu osobního automobilu zn. O. A. Protože po převzetí tohoto automobilu zjistil, že pro závady nesplňuje parametry pro provoz na veřejných komunikacích, dne 18. 1. 1999 od smlouvy odstoupil. Žalovaná částka představuje leasingové splátky, které požadují vrátit.

Žalovaná podala proti žalobcům vzájemnou žalobu, jíž požadovala zaplacení 38.517,- Kč s příslušenstvím, která představuje nezaplacené leasingové splátky.

Okresní soud v Náchodě rozsudkem ze dne 7. října 2005, č. j. 5 C 82/99-231, uznal žalovanou povinnou zaplatit žalobkyni M. M. částku 40.083,- Kč s 15% úrokem od 1. 2. 1999 do zaplacení, žalobci D. M. částku 10.020,50 Kč s 15% úrokem od 1. 2. 1999 do zaplacení a nezletilé žalobkyni M. M. částku 10.020,50 Kč s 15% úrokem od 1. 2. 1999 do zaplacení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku, zamítl vzájemnou žalobu, jíž žalovaná po žalobcích požadovala zaplacení částky 38.517,- Kč s 2,5 % úrokem od 3. 2. 2005 do zaplacení, a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu. Rozhodl tak poté, kdy jeho předchozí (žalobu zamítající) rozsudek ze dne 29. června 1999, č. j. 5 C 82/99-40, Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 22. listopadu 2000, č. j. 18 Co 825/99-61, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že smlouva, kterou účastníci uzavřeli, je smíšeným typem smlouvy, který vykazuje znaky smlouvy nájemní a kupní.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 25. dubna 2006, č. j. 20 Co 641/2005-251, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Soudy obou stupňů vycházely ze zjištění, že právní předchůdce žalobců V. M. uzavřel se žalovanou dne 26. 11. 1998 leasingovou smlouvu; předmětem leasingu byl osobní automobil zn. O. A. 1,4i, rok

výroby 1992, který si V. M. v autobazaru osobně vybral a zavázal se hradit měsíční nájemné ve výši 4.280,- Kč. Nedílnou součástí leasingové smlouvy byly Všeobecné smluvní podmínky leasingu obsahující mimo jiné ujednání, že nájemce je povinen uplatnit vady předmětu leasingu přímo u jeho dodavatele, a to na základě plné moci žalované, která tvoří součást leasingové smlouvy. V podmínkách se rovněž uvádí, že nájemce není oprávněn leasingovou smlouvu vypovědět, ani od ní odstoupit. Na leasingových splátkách právní předchůdce žalobců žalované uhradil celkem 65.124,- Kč. Protože zhruba po dvou měsících užívání vyšlo najevo, že automobil má vady, nesplňuje technické parametry a jeho užívání je nebezpečné, vytkl dne 23. 10. 1998 vady automobilu jeho dodavateli, tj. společnosti A. CS, s. r. o.; s reklamací nebyl úspěšný. Od listopadu 1998 předmět leasingu neužíval. Dopisem ze dne 25. 11. 1998 informoval o vadách automobilu žalovanou, resp. vytkl jí vady předmětu leasingu, a v důsledku jejího odmítavého postoje od smlouvy dne 18. 1. 1999 písemně odstoupil. Na podkladě takto zjištěného skutkového stavu věci oba soudy uzavřely, že předmětná leasingová smlouva je smíšeným typem smlouvy, který vykazuje znaky smlouvy nájemní a kupní. Nájemce má po uplynutí sjednané doby a po řádném a včasném splacení všech závazků vůči pronajímateli právo předmět leasingu za předem dohodnutou cenu odkoupit; protože má právo se rozhodnout, zda kupní smlouvu s pronajímatelem uzavře či nikoli (k uzavření kupní smlouvy se předem nezavazuje), nemají leasingové splátky povahu postupného splácení kupní ceny. Právní řád nemá speciální úpravu pro leasingovou smlouvu (a chybí i speciální úprava pro uplatnění vad předmětu leasingu), a proto platí po dobu trvání leasingu ustanovení o vadách obsažené v ustanoveních o nájemní smlouvě, tudíž i § 679 odst. 1 obč. zák. Smluvní ujednání, které odstoupení leasingového nájemce od smlouvy zapovídalo, je neplatné podle § 2 odst. 3 a § 574 odst. 2 obč. zák. Právní předchůdce byl oprávněn od leasingové smlouvy odstoupit, jestliže předmět leasingu vykazoval vady, které bránily jeho řádnému užívání; leasingová smlouva tak byla od počátku zrušena a smluvním stranám vznikla povinnost vrátit si vzájemně přijatá plnění podle § 454 obč. zák. Žalobci se domáhají vrácení pouze části plnění ze zrušené smlouvy a soud jim nemohl přisoudit více, než požadují. Nárok žalované na doplacení leasingových splátek je nedůvodný.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. Vytýká v něm odvolacímu soudu, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právní posouzení věci. Nesouhlasí se závěrem, že předmětná smlouva je smlouvou smíšenou a že na vztahy, které byly touto smlouvou založeny, lze analogicky použít ustanovení týkající se nájmu věci. S poukazem na dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu prosazuje názor, že smlouva, kterou s právním předchůdcem uzavřela, je smlouvou nepojmenovanou a že práva a povinnosti smluvních stran se řídí především smluvními ujednáními; k jejich posouzení proto nelze užít ustanovení o vadách obsažená v úpravě nájemní smlouvy. Podstatou finančního leasingu je, že pronajímatel zajistí financování předmětu leasingu tím, že ho opatří a předá nájemci do užívání. I když pronajímatel zůstává po celou dobu finančního leasingu vlastníkem předmětu leasingu, jeho práva a povinnosti náležejí podle smlouvy leasingovému nájemci s výjimkou práva věc zcizit nebo zatížit právem třetí osoby. Podstatou vztahu založeného leasingovou smlouvou je, že odpovědnost za předmět leasingu spočívá na straně nájemce, čímž se typově odlišuje od běžného nájmu. Proto nelze na leasingového pronajímatele přenášet riziko výběru předmětu leasingu (a tím spíše použitého předmětu leasingu) a leasingový uživatel leasingovou smlouvou přejímá nebezpečí škody na předmětu leasingu i nebezpečí spojená s jeho provozem, a to okamžikem předání předmětu leasingu. Právní předchůdce žalobců si předmět leasingu sám zvolil, ručí za jeho dílčí vlastnosti a jeho způsobilost i vhodnost pro předpokládané užití. Podle smluvního ujednání nebyl oprávněn od smlouvy odstoupit a nemůže požadovat vrácení plnění. Žalovaná zdůrazňuje, že svou povinnost ze smlouvy splnila, a má proto právo na doplacení leasingových splátek, jak bylo ve smlouvě sjednáno. K zániku závazku pro dodatečnou nemožnost plnění nemohlo dojít, neboť jde o finanční leasing. Z uvedených důvodů navrhla, aby dovolací soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněným subjektem (žalovanou) při splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl rozsudek napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení dovolatelem. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a / a b/ a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady řízení nebyly v dovolání namítány, ani se z obsahu spisu nepodávají.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu příslušné právní normě, jež vede soud k závěru o právech a povinnostech účastníků. Právní posouzení je nesprávné, dopustil-li se soud při této činnosti omylu, tzn. když na správně zjištěný skutkový stav aplikoval jinou právní normu nebo aplikoval sice správnou právní normu, ale nesprávně ji vyložil, nebo ze skutečností najisto postavených vyvodil nesprávné právní závěry. Právní posouzení věci je rovněž nesprávné, není-li úplné, tzn. jestliže soud učinil právní závěr, aniž při jeho utváření zohlednil všechny relevantní skutečnosti.

Žalovaná spatřuje nesprávné právní posouzení věci v závěru, že leasingová smlouva, kterou s právním předchůdcem uzavřela dne 26. 11. 1998, je smlouvou smíšenou s prvky smlouvy nájemní a kupní a že vztahy, které byly touto smlouvou založeny, lze tudíž poměřovat ustanoveními o nájemní smlouvě. Nesouhlasí ani se závěry, že smluvní ujednání, jímž si smluvní strany vyloučily možnost leasingového nájemce od smlouvy před uplynutím sjednané doby odstoupit, je neplatné, že leasingová smlouva byla v důsledku odstoupení leasingového nájemce zrušena a že smluvní strany jsou tudíž povinny vzájemně si vrátit přijatá plnění podle § 457 obč. zák.

Již v řadě svých rozhodnutí (srov. např. rozsudky ze dne 15. 3. 2006, sp. zn. 32 Odo 579/2004, ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 32 Odo 1127/2006, či ze dne 28. 1. 2008, sp. zn. 32 Odo 2066/2007, jimiž navázal na svou dosavadní judikaturu reprezentovanou např. rozsudkem ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2033/2002, posuzoval Nejvyšší soud ČR charakter leasingové smlouvy (resp. smlouvy o finančním leasingu). Dospěl k závěru, že leasingovou smlouvu je nutno posuzovat jako tzv. smlouvu nepojmenovanou (inominátní), a proto se práva a povinnosti účastníků této smlouvy řídí zejména jejími ustanoveními; ve smlouvě je tudíž potřeba dohodnout všechna práva a povinnosti stran. Podstatou finančního leasingu je, že pronajímatel zajistí financování předmětu leasingu tím, že ho opatří a předmět leasingu předá nájemci do užívání. Charakteru finančního leasingu pak odpovídají ujednání obsažená ve Všeobecných smluvních podmínkách leasingu (která jsou nedílnou součástí smlouvy), podle nichž nájemce okamžikem předání předmětu leasingu nese riziko jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení či předčasného opotřebení, a to i když na tom nenese vinu, a že výskyt jakýchkoliv škodných událostí jej nezbavuje povinnosti platit leasingové splátky v dohodnuté výši po celou sjednanou dobu leasingu. Podstatou právního vztahu z tzv. finančního leasingu totiž je, že leasingový pronajímatel sice zůstává po celou dobu trvání leasingu vlastníkem předmětu leasingu, jeho práva a povinnosti však náležejí podle smlouvy leasingovému nájemci, s výjimkou práva věc zcizit nebo zatížit právem třetí osoby. Odpovědnost za předmět nájmu proto spočívá na straně nájemce, čímž se tak typově odlišuje od běžného nájmu (a nelze jej tudíž ustanoveními o nájemní smlouvě poměřovat).

Zmiňované závěry lze aplikovat i na daný případ, kdy žalovaná uzavřela s právním předchůdcem leasingovou smlouvu (resp. smlouvu o finančním leasingu), v níž byly práva a povinnosti smluvních

stran dohodnuty, mimo jiné bylo výslovně sjednáno, že leasingový nájemce nese riziko užívání věci v rozsahu stanoveném smlouvou a že není oprávněn (a to ani pro vady předmětu leasingu) od smlouvy odstoupit, nýbrž je povinen platit leasingové splátky po celou dobu trvání leasingu.

Protože odvolací soud při rozhodování dané věci vybočil z mezí právních názorů vyslovených Nejvyšším soudem ČR ve shora zmíněných rozhodnutích (na která žalovaná ve svém dovolání ostatně odkazuje), nezbylo než jeho rozsudek zrušit. Jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i na rozsudek soudu prvního stupně (jenž rozhodl v intencích závazného právního názoru odvolacího soudu), zrušil dovolací soudu i tento rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Neplatnost právního jednání (exkluzivně pro předplatitele)
- Akciová společnost
- Péče řádného hospodáře (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádací podíl
- Přeměna právnické osoby
- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Prekluze
- Podíl v obchodní korporaci, insolvence
- Obchodní korporace